

Микола М. Єрмошенко, Андрій О. Шуліко, Юрій В. Чередніченко

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ТРАНСФЕРТНОГО ЦІНОУТВОРЕННЯ: ІСТОРІЯ, ПІДХОДИ ТА СУЧАСНІ КОНЦЕПТИ В ОБЛІКУ

У статті досліджено теоретичні підходи до трактування сутності та змісту трансфертного ціноутворення у зарубіжній і вітчизняній науковій літературі. Визначено, що формування концепції трансфертного ціноутворення безпосередньо пов'язано з процесами глобалізації, розвитком транснаціональних корпорацій та інтенсифікацією міжнародних економічних відносин. Проаналізовано наукові підходи зарубіжних учених щодо визначення ролі трансфертного ціноутворення у забезпеченні конкурентоспроможності компаній, оптимізації фінансових результатів, плануванні податкових платежів і мінімізації податкових ризиків. Встановлено, що важливе значення у сучасній концепції трансфертного ціноутворення має принцип «втягнутої руки», який спрямований на забезпечення ринкового характеру контрольованих операцій та запобігання ухилення від оподаткування.

Систематизовано підходи вітчизняних науковців до трактування економіко-правової природи трансфертного ціноутворення. Виявлено, що у вітчизняних дослідженнях трансфертне ціноутворення розглядається як інструмент управління, механізм оптимізації оподаткування, спосіб розподілу ресурсів і прибутків між структурними підрозділами та пов'язаними особами. Доведено, що відсутність єдиного наукового підходу до визначення сутності трансфертного ціноутворення обумовлена складністю та багатогранністю цього економічного явища, а також відносно недавнім впровадженням механізмів трансфертного ціноутворення у практику господарської діяльності України. Обґрунтовано необхідність подальшого розвитку теоретико-методичних засад трансфертного ціноутворення та вдосконалення механізмів його державного регулювання.

Ключові слова: трансфертне ціноутворення, трансфертна ціна, принцип «втягнутої руки», транснаціональні корпорації, податкове планування, контрольовані операції, оптимізація оподаткування, економіко-правова природа, глобалізація, конкурентоспроможність.